



# BOTIGUES EMBLEMÀTIQUES DE CATALUNYA

## Els tresors perduts

Fotografies de Consol Bancells  
Text de Sergi Martín

A<sup>e</sup> Angle Editorial

Botigues emblemàtiques  
de Catalunya

# Els tresors perduts

Consol Bancells (fotografies)  
Sergi Martín (text)

# Índex

---

- 1** Una manera de comprar que s'esvaeix | 12
  - 2** Espais de somnis, fantasia i màgia | 66
  - 3** Ahir i avui. Canvi d'usos | 104
-



# Patrimoni en perill

Contínuament sorgeixen o es creen noves necessitats comercials. I, paral·lelament, se'n van extingint d'altres. Estem força acostumats als canvis. Podríem dir que cada vegada són més precipitats i bruscos. Pensem un moment en la febre dels cigarrets electrònics que va inundar el país de petits locals, amb a penes quatre elements d'exposició i venda. La majoria d'aquests establiments van durar només uns mesos.

Molts establiments històrics, botigues emblemàtiques o negocis centenaris han tancat durant els darrers anys. I els que encara no han abaixat la persiana definitivament han fet públic el seu malestar o la seva agonia amb l'esperança de poder, així, salvar-se i sobreviure. Els mitjans de comunicació se n'han fet ressò i l'opinió pública en parla i discuteix. Entre una cosa i l'altra, aquesta qüestió fa anys que està sobre la taula.

D'una banda s'ha creat consciència sobre la pèrdua de patrimoni i de memòria col·lectiva. Quan una botiga històrica tanca es difumina una mica més la personalitat pròpia dels carrers, els pobles i les ciutats del país per deixar pas a la uniformització global de les grans cadenes, les franquícies o les noves tendències. Per un altre costat, també hi ha qui qüestiona que les institucions hagin d'ajudar amb diners públics uns negocis que les dinàmiques del mercat han anat bandejant. Per què uns comerços sí i uns altres no? El mercat ho regula tot? El debat està servit i no sembla pas que hi hagi solucions fàcils.

Són diverses les circumstàncies que expliquen el degoteig constant de tancaments que s'ha produït del tombant de segle ençà. Hi ha hagut casos de jubilació i de manca de successió. Tanmateix, cal referir-se a la pressió immobiliària i especulativa que va fer augmentar el preu —de compra i de lloguer— de bona part dels habitatges i els locals comercials d'Espanya des de finals

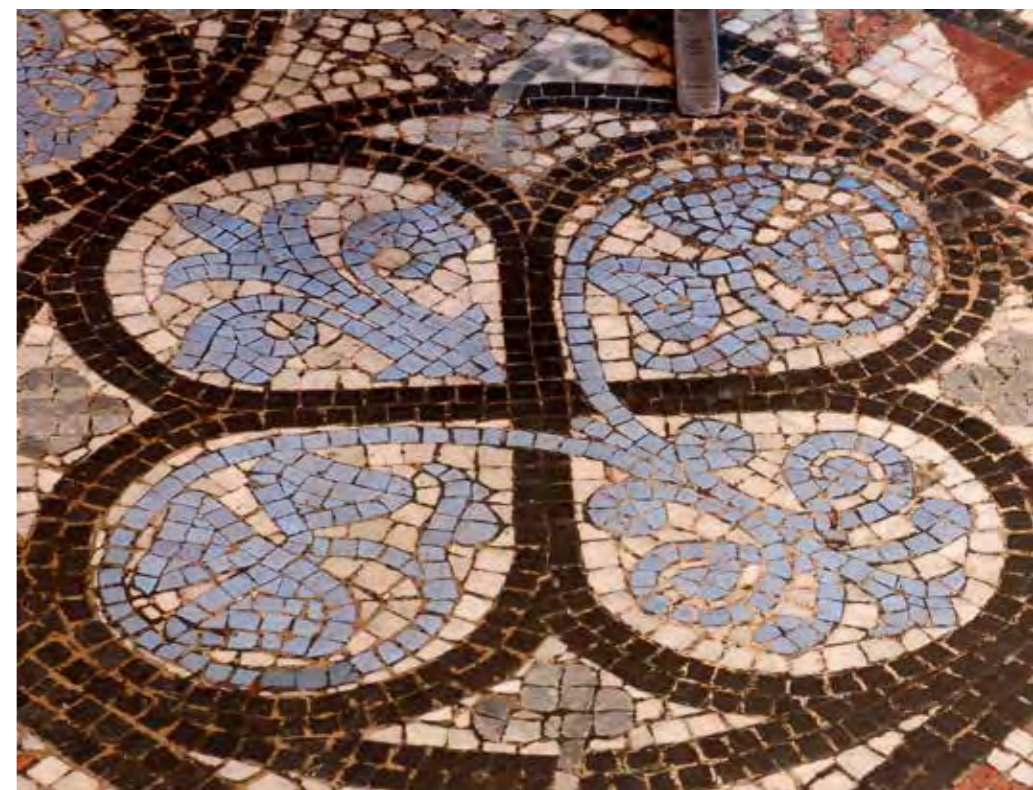
dels anys noranta. Aquest factor es va veure multiplicat als centres històrics i a determinades zones turístiques d'algunes ciutats, de forma especialment significativa a Barcelona. L'arribada de grans multinacionals disposades a pagar quantitats astronòmiques va acabar de sacsejar el panorama.

El mercat del lloguer a Espanya ve regulat per la Llei d'Arrendaments Urbans (LAU). Quan es va aprovar, el 1994, la LAU va establir un termini de vint anys per suprimir definitivament les rendes antigues (lloguers protegits legalment que augmentaven anualment amb l'IPC, però que no responien estrictament al preu creixent del mercat). Aquesta mesura va ajudar alguns negocis durant un parell de dècades, però el final de la moratòria i la consegüent eliminació de les rendes antigues el 31 de desembre del 2014 van afectar 200.000 comerços, bars o tallers a tot Espanya. Els propietaris podien modificar unilateralment els contractes fent augmentar el preu un 100% o un 1.000%.

Les institucions públiques han anat responent dintre de l'àmbit de les seves atribucions. Alguns ajuntaments han estat actius a l'hora d'evitar abusos i mirar de preservar el teixit comercial propi i/o

tradicional de cada ciutat. S'han creat catàlegs de patrimoni, s'han protegit establiments i s'han fixat activitats comercials lligades als locals per evitar l'especulació salvatge amb el canvi d'usos. Manresa va ser pionera en aquesta tasca el 2011. La societat civil i els mitjans de comunicació també han reaccionat, formant associacions i propiciant el coneixement i el debat. Encara queda molta feina per fer i molta memòria per conservar.

En aquest llibre trobareu algunes de les botigues que hem perdut, patrimoni que s'ha esvaït. No hi són totes, però n'hi ha prou per saber una mica més com érem, com som i com hem canviat!





# 1 Una manera de comprar que s'esvaeix

Contínuament sorgeixen o es creen noves necessitats comercials. I, paral·lelament, se'n van extingint d'altres. Estem força acostumats als canvis. Podríem dir que cada vegada són més precipitats i bruscos. Pensem un moment en la febre dels cigarrets electrònics que va inundar el país de petits locals, amb a penes quatre elements d'exposició i venda. La majoria d'aquests establiments van durar només uns mesos.

En aquest capítol posem el focus en aquelles botigues que han tancat en els darrers anys després de molt de temps obertes al públic i que representaven un món que ha desaparegut o que s'està apagant. Quan abaixa la persiana definitivament una botiga d'estris per als cavalls, una guanteria, una barreteria o una estamperia s'evidencia que han canviat molt les nostres necessitats i els nostres gustos.

Potser, en les properes pàgines, es produirà un d'aquells casos estranys en què una fotografia d'un indret que ja no existeix es converteix en una mena de mirall, que ens fa veure i entendre una mica més com som nosaltres.

Volem coses diferents i també les volem de maneres diferents. Passejant-vos per les fotografies que trobareu a continuació queda clara la transformació de les nostres necessitats, dels productes i de la forma com es venen i es compren.

## Comercial de Guarnicionería

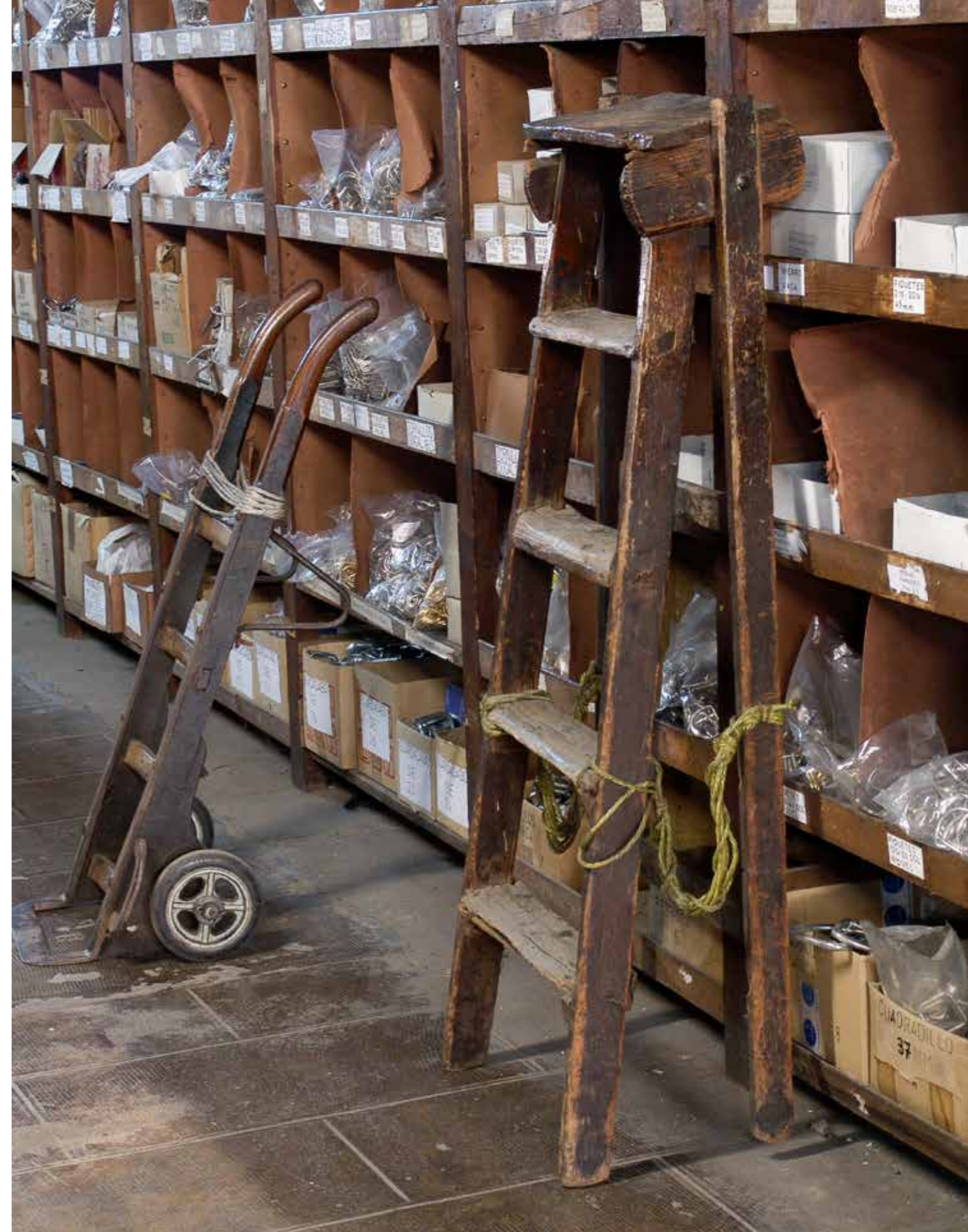
Passeig de Picasso, 14. Barcelona

---



### La Comercial de Guarnicionería

La cooperativa Comercial de Guarnicionería es va crear l'any 1910. Des dels anys trenta va ocupar uns baixos als porxos del passeig de Picasso. A principis del 2015 el negoci es va traslladar al carrer de Roger de Flor i va abandonar el seu emplaçament històric al barri de la Ribera.





### La Barcelona dels cavalls

A principis del segle XX, el transport a Barcelona, com a totes les viles i ciutats catalanes, funcionava gràcies als cavalls. Els cotxes amb motor eren ben escassos i els autobusos no s'estendrien fins als anys vint. Barcelona s'estava electrificant i els tramvies encara feien servir la tracció animal. Sobretot eren les línies que duïen els treballadors a les fàbriques del Poblenou o Sants. A part del transport públic de passatgers, també es feien, amb vehicles de cavalls, altres serveis municipals, per exemple la recollida d'escombraries o la construcció d'infraestructures com ara la Via Laietana. A més, quan els traginers i els comerciants arribaven a la ciutat també aprofitaven per proveir-se de material per als seus animals. Per tal de donar servei a les necessitats de tot aquest sector va néixer la cooperativa Comercial de Guarnicionería.

### Brides i selles

A la Comercial de Guarnicionería s'hi podien trobar tots els elements necessaris per preparar un cavall: selles, estreps, brides, cordes, reblons, enganxades... Cuir i pells de tota mena i origen per als diferents usos. S'hi venien utensilis de conducció i peces metàl·liques, com ara anelles, cadenes o mosquetons.







### Al detall

Les grans balances de la Comercial de Guarnicionería eren un dels atractius de la botiga. S'hi pesaven amb exactitud grans peces de pell o cuir o metres de corda, enrotllats i feixucs. A la Comercial de Guarnicionería es venia al major, però, a mesura que van anar canviant els temps i les necessitats, la venda al detall va anar guanyant importància. Per a les petites quantitats hi havia balances més adequades i es va organitzar un sistema de calaixos per poder trobar i dispensar els materials amb rapidesa. Les llargues fileres i columnes de calaixets, cadascun amb la mostra del que hi havia dins, ocupaven panys sencers de paret.

### Reconversió necessària

A mesura que la presència dels cavalls es va anar reduint, el negoci es va haver de reinventar. Van començar ràpidament a oferir matèries primeres per a catifes i marroquineria, gràcies a la seva experiència en pells i cuirs. També subministraven materials resistents —lonas, cordes o enganxades— per a les activitats nàutiques. Aquest gir, encara avui, és la base del negoci.

## El Indio

Carrer del Carme, 24. Barcelona

---



### Fama i exclusivitat

Entre finals del segle XIX i principis del segle XX, El Indio era una referència de luxe i exclusivitat a Barcelona. Com a casa de teixits i confecció tenia una nombrosa clientela, eminentment femenina, que s'hi feia fer vestits i tota mena d'articles per a la llar. Hi van arribar a treballar deu dependents, cinc aprenents i moltes modistes *freelance* amb la mirada posada a les últimes tendències de París.

